

Розділ 3.
Поховання в Успенському соборі
Києво-Печерської лаври представників панів-шляхти
у ХУ-першій половині ХУІІ ст.

3.1. Поховання в Києво-Печерському монастирі представників родини Полозів.

У Києво-Печерській лаврі поховано представників заможної зем'янсько-панської родини Полозів. Збереглася шиферна надмогильна плита, напис на якій свідчить, що під нею поховано Якова Полозова (1).

Полози оселилися в тутешніх краях наприкінці XIV на початку XV ст. (2). Джерела свідчать, що у другій половині XV ст. удова київського князя Семена Олельковича Марія Іванівна Гаштовт пожалувала Іванові Полозові с. Хабне в Овруцькому повіті, що затверджено грамотою від 1494 р. великого князя литовського Олександра (3).

Відомою особою з цього роду був Семен Полозович, просування якого на королівській службі дають змогу простежити тогочасні документи. (Ілл...010) Так, у 1496-1497 рр. бачимо його на посаді київського ключника (4). У 1503 р. він був намісником Черкаським (5), а в 1510-1517 рр. — намісником Овруцьким (6). Він був заможним землевласником. Після еміграції князя Михайла Львовича Глинського до Московії Сигізмунд I Старий надав Сеньці Полозовичу за вірну службу гавань Вітачів на Дніпрі, а також маєтки: Гладковичі, Гостомель та інші (7). Як вислугу пани Полози тримали маєтки: Хвойники та Остроглядівичі в Мозирському повіті; Довгляди в Чорнобильському повіті; Бугаєвське, Бишев, Гостомель, Загальці і Запрудничі в Київському повіті (8). У 1514 р. Сигізмунд I Старий пожалував Семену Полозу в довічне та спадкове володіння село Ставок у Житомирському повіті (9). Крім того, йому належало також село Мартиновичі Овруцького повіту.

У Семена Полозовича була лише єдина дочка Фенна Семенівна Полозівна, яка була пошлюблена двічі. Першим її чоловіком був кн. Іван Григорович Сенський, який помер після 1528 р. Від шлюбу з ним у Фенни Семенівни народилося двоє синів: Дмитро Іванович Сенський (+ 1545) та Григорій Іванович Сенський (+ бл. 1561), а також дочка Богдана Іванівна Сенська (+ до 1561), яка стала дружиною Василя Михайловича Корсака.

Другим чоловіком Фенни Семенівни Полозівни був кн. Дмитро Романович Виденицький-Любецький (+ до 1558) — син Романа Васильовича Друцького і Любецького (+ до 1525) (10). Батьками останнього були: невідома на ім'я Юрпанка та Василь Григорович Друцький, який доводився двоюрідним братом київському воеводі Дмитру Івановичу Путятичу та племінником Івану Семеновичу Путяті і кн. Анастасії Федорівні Острозькій (11), які спочили в Печерському монастирі.

Вірогідно, Іван Григорович Сенський помер раніше за Семена Полозовича, тому деякі маєтки останнього, наприклад село Хабне, король передав зятю покійного — князю Дмитру Романовичу Виденицькому-Любецькому. Документи свідчать, що він керував й іншими маєтками своїх пасинків.

У 1541 р. на прохання Дмитра Романовича король дозволив йому побудувати в маєтку Хабному замок, забов'язавши його завжди тримати місто у бойовій готовності. Для отримання на це фінансів князю було дозволено проведення тут ярмарок та заведення корчми. (12)

Від другого шлюбу у Фенни Семенівни Полозівни народилися син Богуш Дмитрович

Прорис печатки намісника овруцького Семена Полозовича з документа 1513 року. ЦДІАК, ф. 220, оп. 1, спр. 651, арк. 1.

Виденецький-Любецький та дочка, теж названа Фенею. Феня Дмитрівна, як і її мати, була пошлюблена двічі: з Малхером Насиловським та Щасним Харленським (13). Ім'я Малхера Насиловського відоме у зв'язку з проведенням в країні державно-правової реформи 1563-1568 рр., а також створенням Другого Литовського Статуту та земських судів. Він був першим підкоморієм, призначеним тоді королем у Київському повіті.

Богуш Дмитрович був одружений з Ганною Монтовтівною, дочкою Яна Якубовича Монтовта (14) з відомої родини литовського походження. Останній був сином кременецького намісника (1508-1529) Якуба Михайловича Монтовта та братом київського воєводи (1507-1505) Юрія Михайловича Монтовтовича (15).

Князь Богуш Дмитрович Виденецький-Любецький помер 1564 р. Коли удо-

ва везла його тлін для поховання в Києво-Печерську лавру, її швагер Малхер Насиловський засадив Ганну Іванівну в маєтку Хабному, щоб змусити її віддати йому замок (16). Цей інцидент не тільки є яскравим свідченням шокуючих подій того часу та непростих родинних відносин, а й побіжно поповнює інформацію про нові поховання в Печерському монастирі. Крім того, це в черговий раз підтверджує, що в обителі продовжували ховати переважно осіб, пов'язаних родинними зв'язками з тими, хто спочив тут раніше.

Удова кн. Богуша Дмитровича для того, щоб у подальшому захистити себе та своє майно від подібних зазіхань, була змушена вийти заміж вдруге, за Василя Солтановича Сокольського — сина Солтана Михайловича Сокольського (+1544) та Олени Коптівни. Про це свідчить документ від 26 вересня 1564 р., в якому вона засвідчує свій добровільний вступ у цей шлюб (17).

Рідна сестра Василя Сокольського — Олена Солтанівна (+ 1569) була пошлюблена з дядьком Богуша Дмитровича — князем Іваном Романовичем Друцьким-Любецьким (+ до 1567) (18). Після смерті в 1568 р. свого другого чоловіка Ганна Іванівна Монтовтівна вийшла заміж втретє за Миколая Харленського — родича другого чоловіка Фенни Дмитрівни — Щасного Харленського. Про останнього відомо, що він, отримавши від дружини маєток Бишев, побудував тут на стародавньому городищі новий замок з міцними валами та добре озброїв його (19).

Пізніше Ганна Іванівна Монтовтівна взяла шлюб з паном Ледницьким (20). Деякі дослідники стверджують, що вона була пошлюблена п'ять разів (21). Трагічна доля князівни добре відома, оскільки неоднаразово привертала увагу дослідників. (22)

З родини Полозів джерела згадують й інших осіб, зокрема Льва та Івана Полоза, які були в половині XVI ст. чернوبильськими намісниками (23). Відомо кілька документів за 1514-1517 рр., підписаних паном київським Щасним Федоровичем Полозовичем та, імовірно, його братом — згаданим Іваном Федоровичем Полозовичем (24). Це, наприклад, дарчий запис, зроблений останнім та його дружиною Настасією Стефанівною і сином Андрієм київському Миколаївському Пустинному монастирю на право володіння ним островом Кучуків та Мутишинською землею на річці Трубіж (25). Коштом шляхти-

ча Андрія Полоза 1546 р. переписано Євангеліє, передане князем Юрієм Слуцьким до Межигірського монастиря. (26)

Джерела згадують Орфіну Полозівну, дружину вінницького намісника (1500-1501) Богдана (Федіра) Олександровича Кміти (+ 1501). Їх син Семен Богданович Кміта Подолянин (+ після 1561) був чернوبильським державцею (1540-1541). Його третя дружина кн. Овдотя Тимофіївна Капустянка була дочкою черкаського і канівського старости (в 1511 р.) Тимофія Капусти (27) та рідною сестрою згаданого кн. Андрія Тимофійовича Капусти. Семен Кміта був її другим чоловіком. Оскільки Андрій Капуста був батьком дружини князя Олександра Олександровича Вишневецького, родина Полозів посвоячилася з князями Вишневецькими. Першим чоловіком кн. Овдоті Тимоїївни Капустянки був Тихно Гринкович Козинський — рідний брат третього чоловіка Марії Юріївни Гольшанської і Дубровицької — Михайла Гриньковича Козинського. Таким чином встановилися додаткові зв'язки між родинами Капуст, Козинських та Гольшанських-Дубровицьких.

Син Семена Кміти — Філон Семенович (+1587) — остерський (з 1562), чернوبильський (з 1564) державця, титулярний смоленський воевода (1579-1587) був одружений двічі: з Настасією Горностаївною та Софією Ходкевичівною. Його онука Богдана Філонівна Кміта (+ після 1603) була дружиною овруцького замкового писаря (1606) кн. Юрія Друцького Горського — князя — слуги князів Вишневецьких. (28)

3.2. Поховання в Києво-Печерському монастирі представників родини Суриних.

Як вважають деякі дослідники (29), в Києво-Печерському монастирі перед дверима Успенського собору поховані Лонгин (6 грудня 1552) та Андрій (14 липня 1557) Сурини.

Про рід Суриних відомо з кінця XV ст. Один з представників цього роду — Роман Сурин — за часів правління великого князя литовського та короля польського Олександра отримав як вислугу с. Шепеличі на р. Прип'яті (30). Крім того, він володів селами в Черкаському повіті. У нього було два сини: Волчко та Сенько (Семен) Романовичі (31). Останній був одружений з невідомою на ім'я сестрою згаданого київського зем'янина Михайла Павши, який записав за нею як посаг свою вислугу: маєтки Дорогин, Клищевичі та Кацовичі на р. Норині в Овруцькому повіті (32). Михайло Павша в 1521-1522 рр. був Чорнобильським державцем. Він помер 1523 р. Про місце його поховання інформація відсутня, але відомо, що в ризниці Успенського собору зберігалися листи та інші документи, що йому належали. (33)

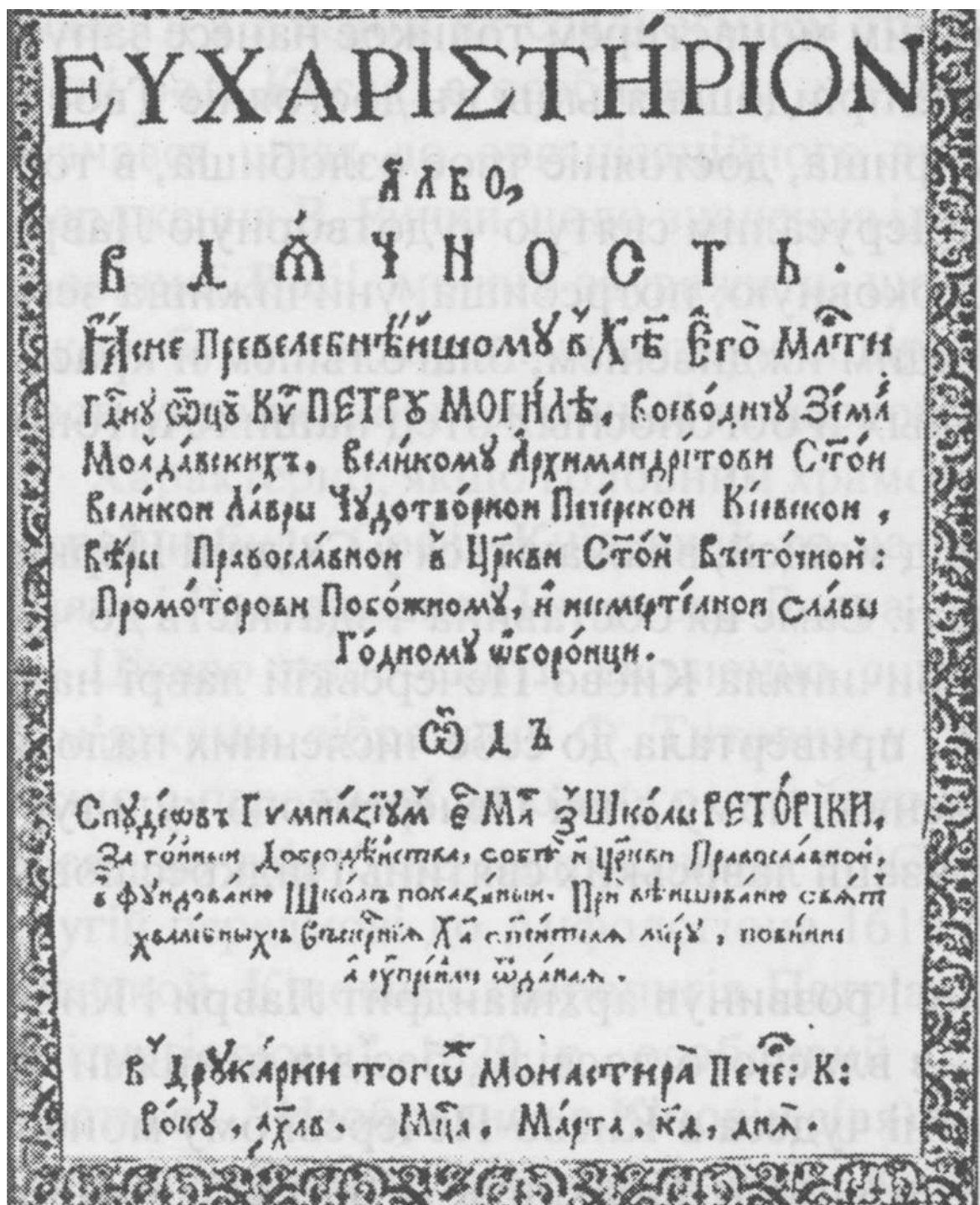
Можливо серед них був і його тестамент на поховання в Києво-Печерському монастирі.

Семен Романович Сурин у 1488 р. був житомирським (34), а в 1506-1507 рр. — овруцьким намісником (35). Серед його володінь джерела згадують маєток Хотень у Путивльському повіті (36).

Волчко Романович у 1478 р. фігурує в джерелах як намісник Овруцький (37). Наприкінці XV ст. він володів як вислугою селом Виступовичі в Овруцькому повіті. У Чорнобильському повіті обидва брати володіли в рівних частках маєтком Іл'їнці. Після смерті батька вони за його заповітом поділили його вислугу — село Шепеличі на р. Прип'яті. У 1507 р. Сенька Романович записав свою частку села Микільсько-Пустинному монастиреві в Києві (38). Волчко Романович помер раніше за свого брата й всі його володіння перейшли до Семена Романовича. Але останній не залишив нащадків, тому їх успадкував онук Іван (Івашко). Останній помер раніше за свою матір, заповівши їй свої володіння. У джерелах вона названа «Михайловою з роду Полозів». Заповіт був оскаржений Духною Суриною, імовірно, сестрою братів Семена і Волчка Романовичів. Відповідно до судового вироку від 1518 р. Духні, як найближчої до родини Суринів особі, були повернуті володіння (39).

Сурини згадуються в матеріалах ревізій українських замків 1545-1552 років, проведених з ініціативи великокнязівського уряду. В 1547-1548 державцем Чорнобильським був Стась (Станіслав ?) Сурин. Його змінив на цій посаді Солтан Стецькович, який займа її в 1549-1550 роках. (40) (Яковенко — С. 164, 199) Станіслав Сурин в кількох документах згадується як пан київський. Він користувався печаткою, на полі якої був зображений знак у вигляді півмісяця, що лежить рогами догори, та літери «М», що з'єднані стовпом. Один з документів з такою печаткою датується 1514 р. (41). Наприкінці 1560-х рр. печатками з таким знаком користувалися київські пани Немира та Гордій Сурини (42). Ще один член родини Суриних — Іван, був бирчим київським. Він користувався подібною печаткою, але на ній зазначений стовп, що з'єднує півмісяць та літеру «М», перехрещений. (43) (Алфьоров — С. 162) Немира Сурин був рідним братом Станіслава, а Гордій — його племінником, сином Немири. Гордій Сурин був одружений з Марушею Остафійовною Ружинською (+1587) — дочкою черкаського і канівського підстарости (1569-1573), київського підвоеводи (1575-1581) Остафія Івановича Ружинського (+1587) та Богдани Іванівни Олізарівни Волчківни (44). Він був її першим чоловіком, після смерті якого (до 1593 р.) вона виходила заміж ще двічі: за Криштофа Косинського та невідомого на ім'я Стецького. (45) (Яковенко Укр. — С. 317)

Крім Гордія у Немири Сурина був син Андрій про володіння якого згадує реєстр

1581 р. Вірогідно, саме він був похований в Печерському монастирі.

Андрій Сурин не залишив нащадків і його маєтки перейшли до племінниці — єдиної доньки Гордія Олени, пошлюбленої з Миколаєм Стефановичем Стецьким (+1627), сином київського землянина (46) Стефана Олехновича Стецького. Отже Олена успадку-

вала володіння Гордія та Андрія Немиричів Суриних. У квітні 1597 р. до Руської Метрики була вписана протестація київських земян Суринів на білоцерківського старосту князя Януша Острозького про прилучення ним до свого старства їх родинних маестностей Марунина, Рокитни, Ольшаниці й Киртулгаєва. (47) (Кулаковський -С. 110; РГАДА, ф. 389, оп. 1, д.201, л. 130 об.-131 об., 131об.-132 об.

Із нащадків Станіслава Сурина відомі три його сини: Потій(+1595), який не залишив нащадків, Василь — пан київський та Гарасим (+1613). (48) (Яковенко — с. 211)

Василь Станіславович Сурин користувався печаткою в полі якої був зображений чотиридільний іспанський щит, на якому бачимо: в першій частині — знак у вигляді півмісяця, що лежить рогами догори та літери «М», які з'єднано перехрещеним стовпом, в третій частині — знак у вигляді перехрещеної стріли вістрям вгору над півколом, що лежить кінцями догори; над щитом шолом під шоломовою короною, в нашоломнику три страусових пера, навколо щита намет.(49) (Алфьоров.-С. 162; ІЦІАК, ф. 2228, оп. 1, спр. 221, арк. 6. (1609 р.)

Гарасим Станіславович Сурин в 1598-1613 роках фігурує в документах як київський земський підсудок. (50) (Яковенко — С. 211) Від шлюбу з невідомою на ім'я Солтанівною у нього було три сина: Іван і Василь, які померли до 1613 р., та Андрій (+1619), призначений князем Василем — Костянтином Острозьким київським гродським писарем (1600-1606).(51) Иностранное ...ІЦІАК 11-4, 300 зв. Від шлюбу з Ганною Бережецькою він мав синів: Олександра, Миколая, Івана та Рафаїла Андрійовичів Суриних. Останній присвятив себе духовній діяльності та, імовірно, не мав дітей.

Олександр Андрійович Сурин користувався печаткою, на якій бачимо таке саме зображення, як на печатці київського бирчого Івана Сурина, але над щитом тут зображений шолом під шоломовою короною, в нашоломнику три страусових пера, навколо щита намет; згори літери: «AS». (52) (Алфьоров — С. 162; НБУ, ІР. Ф. 2, спр. 17436. 1624р.) У Івана — бірчого київського та Василя Суриних були сини: Петро Іванович та Адам Васильови.(53)

Джерела згадують Соломоніду Суринову, пошлюблену з паном Василем Дедком (пізніше Трипільським), до якого в середині XVI ст. перейшли як посаг мастки: Ключки (в Овруцькому повіті), Княжичі та деякі інші володіння (54).

У Печерському синодику записаний для поминання рід пані «Потьевой Суриной», де поминали: Алімпіаду, Татяну, Іпатія, Юрія, Елену, Олександра. (55).

В першій половині XVII ст. з родини Суриних відомий Мартин Сурин. Він був одним із двадцяти трьох спудеїв Могилянської колегії, які на чолі з професором риторики Софонієм (Почаським Стефаном), піднесли архімандриту Києво-Печерської лаври Петру (Могили) на Великдень 1632 року книгу віршованих подяк «Євхаристиріон». (56) (ІЛЛ...070)

Що стосується згаданого пана Лонгіна, якого поховано в Печерському монастирі в 1550-х роках, то виявити документи, які б це підтверджували, не вдалося. Але оскільки багато представників цієї родини було пов'язано з Київщиною, підстав щоб заперечувати таку вірогідність немає.

3.3. Поховання в Києво-Печерському монастирі овруцького підстарости (1612-115), черкаського підстарости (1621) князя Семена Івановича Лико.

В 1621 р. в Києво-Печерському монастирі був похований лубенський урядник князів Вишневецьких, овруцький підстароста (1612-1615), черкаський підстароста (1621) князь Семен Іванович Лико. Він був нащадком князів Оболенських. Першим князем Оболенським деякі історики вважають князя Костянтина Івановича, який загинув у битві з литовським князем Ольгердом 1368 р. У його онука — князя Володимира Івановича був син Іван Володимирович (+ п. 1497), що мав прізвисько Лико. (57)

Князі Оболенські були тісно пов'язані з Єленою Глинською (+ 1532) — другою дружиною царя Московії Василя III Івановича. Дядька цариці — Михайло Львович Глинський (+1534), який, як йшлося, 1508 р. емігрував до Московії, був одружений з княжною із роду Оболенських. Племінник князя оболенського Івана Володимировича Лико — Іван Федорович Овчина — Телепнев (+ 1539) — боярин у царя Василя III Івановича, був однією з самих наближених осіб до цариці Єлени Глинської за часів її регентства при неповнолітньому сині Івані IV Васильовичі. Наступного року після раптової смерті цариці він був ув'язнений та вбитий разом з сином і братом.

Серед родичів Семена Івановича Лико джерела згадують боярина Юрія Васильовича Чаплю та його сина воеводу Михайла Юрійовича, який брав участь у Лівонській війні (1558-1583). Коли московське військо не змогло втримати завойований ними Полоцьк, цар Іван IV Васильович почав страчувати военначальників, причетних до оборони міста. Серед страчених був окольничий Михайло Лико, про смерть якого 1579 р. з сумом писав князь Андрій Михайлович Курбський — чоловік кн. Марії Юріївни Гольшанської Дубровицької, якому 1564 р. вдалося емігрувати з Московії до ВКЛРЖ.

2 грудня 1582 р. якогось князя Лико бачимо в Черкасах серед «людей» князя Михайла Олександровича Вишневецького. Він фігурує як відповідач у справі про побиття і пограбування запорожцев. (58) Джерела свідчать, що, будучи канівським урядником князя Олександра Вишневецького, кн. Михайло Лико організував напад на с. Чаплищі на Путивльщині. (59)

Що стосується Семена Івановича Лико, то відомо, що він вірно служив князям Вишневецьким і за «лицірські заслуги» дістав у пожиттєве володіння села Йолче, Березки і Біловичі в Любецькому старостві. (60) Князь відзначався крутим норовом, що ілюструє його реакція на переданий йому королівський судовий позов, написаний на польській, а ні на руській мові. Возного, який вручив йому документ Семен Лико наказав втопити. (61)

Семен Лико був одружений тричі. Першою його дружиною була Хрестина Коленицька, другою — Катерина Каменська (до 1614), а третьою — Люція Федорівна Митковичівна (до 1618). (62) Люція була дочкою київського райці, лентвійта Федора Митковича (63) та Федори (Варвари) Яцьківни Баличанки. (64) Остання була дочкою київського війта Яцька Балики. (65) Родини Балик та Митковичів були найзаможнішими у Києві. Вони мешкали на Подолі, мали в місті велику нарухомість та тривалий час посідали, змінюючи один одного, впливові посади в міських органах влади. Федір Миткович був не тільки київським урядовцем, а й заможним купцем. Відомий також, що в його будинку зупинявся на шляху до Москви «царевич» Дмитро Іванович (Самозванець). (66)

Шлюб Семена Лико з родичкою представників міської правлячої еліти Люцією Митковичівною зміцнив його економічне та суспільне становище.

Джерела свідчать, що син Семена Івановича Лико — Михайло Семенович одружився з Марушею Янівною Ближинською. Мабуть тому до нього 18 березня 1595 р. перейшов «уход» Кременчуг. (67) Про зазначений «уход» відомо, що 14 квітня 1589 р. король

підтвердив «лист — надання» колишнього черкаського старости кн. Михайла Вишневецького, яким той надав цей «уход» шляхтичу з Київщини Яну (Івану) Ближинському (герба Корчак) та його дружині Федорі Красниківні у «доживотне» (до смерті) володіння за умови « несення військової служби». (68) З документа дізнаємось про те, що Михайло Лико здавна виконував королівську службу «з немалым небезпеченством здоровья своего и утратою маестностей».

Деякі дослідники вважають, що Михайло Семенович Лико був одружений з Марушею Святською. (69) Вона, вірогідно, була його другою дружиною. У подружжя був син Матвій Михайлович Лико (зг. 1630).

Михайло Семенович Лико помер до 1630 р. Не виключено, що він та його син теж поховані в Печерському монастирі, оскільки в цієї обителі спочив не тільки їх батько та дід Семен Іванович Лико, а й інші родичі. Так, відомий заповіт від 11.09. 1616 р. Василя Ходики — Криницького (70) — чоловіка тітки Михайла Семеновича Лико Єфросинії Митковичівни, в якому він прохав поховати його саме в цьому монастирі. Василь Ходика відписав кошти « за местцо, за провод, дозволене и сорокоуст» на цей монастир, а також на своє поминання в деякі інші київські монастирі. Раніше в своєму заповіті від 21. 02. 1578 р. тут побажав бути похованим й дядька Василя Ходики — Устим Фіц- Кобизевич. (71)

Рід кн. Семена Лико записаний в Києво-Печерському пам'янику, де поминали: «Симеона, Симеона, Іоана, Матвія, кнж. Феодору, Симеона, Марію». (72) (Памянник — 31)

Князя Семена Івановича Лико пов'язували з керівництвом Києво-Печерської лаври ділові стосунки. Відомо, що він допомагав архімандриту Єлисею (Плетенецькому) та тодішньому ченцю цієї обителі Ісайї (Копинському) у вирішенні питання щодо передачі князем Михайлом Михайловичем Корибутом Вишневецьким та його дружиною Раїною Могилянкою маєтка Густинь для заснування в ньому православного монастиря.

3.4. Поховання в Києво-Печерському монастирі хорунжого брацлавського (1594-1624) Миколи Васильовича Шашкевича.

В 1624 р. в Києво-Печерському монастирі поховано хорунжого брацлавського (1594-1622) Миколу Васильовича Шашкевича.(73) (Афанасий Кальнофойский. Тератургима... — с. 68. Максимович М..../ Киевлянин. Кн.1.с. 156; Закревский Н. Описание Киева. Т. 2.-М., 1868. С. 692) Його батько- пан волинський Василь Богданович Шашкевич, теж був хорунжим. Як свідчить документ від 1565 р. Василь Шашкевич користувався печаткою на полі якої був зображений знак у вигляді літери М під хрестом з похиленою перекладиною, а згори літери: *V*S*.(74)

Дід Миколи Васильовича Шашкевича — Богдан (Ілля) Кузьмич Шашкевич Конюський (+п. 1585) свого часу невдало балотувався на архімандрита Києво-Печерського монастиря. Він був одружений з кн. Оксинією Григорівною Одинцевичівною Багриновською.(75) Поховання Миколи Шашковича в цієї обителі не було випадковим, оскільки тут вже спочивали його родичі, в тому числі родич його бабусі князь Одинцевич — Багриновський.(76) Рід князів Одинцевичів походить від сподвижника литовського князя Свидригайла Федора Одинцевича, або Одинця, який 1432 року брав участь року в битві під Ошмянами.(77)

Слід зауважити, що князі Одинцевичі, як й князі Багриновські, Путятичі, Друцькі —Горські, Друцькі — Соколинські, Друцькі —Любецькі є однією із гілок роду давньоруських князів Друцьких. Цей рід походить від князя полоцького Ізяслава Володимировича (+ 1001) —другого сина кн. Володимира Великого, який в XII ст. розділився на дружку, мінську та вітебську гілки. Літопис повідомляє, що в Києво-Печерському монастирі, похований представник цього роду: кн. мінський, кн. полоцький Гліб Всеславич зі своєю дружиною кн. Анастасією Ярополківною, а також його небога Предслава (в чернецтві — Єфросинія) Полоцька, яка канонізована православною церквою. Є підстави вважати, що в Печерському монастирі поховані сини цього подружжя: Всеволод (кн. ізяславський, кн. стрижевський), Володар (кн. мінський, кн. городецький, кн. полоцький), Ростислав (кн. мінський, кн. полоцький, кн. мінський), а також дружина останнього кн. Софія Ярославівна та їх син кн. дружський Гліб Ростиславич. Княгиня Софія Ярославівна доводилася племінницею дружині кн. луцького Святоші (Святослава Давидовича) — ченця Печерської обителі Преподобного Миколи Святоші. (78)СИТКАРЕВА

У XIII-XIV сторіччях члени давньоруського роду князів Друцьких породичалися з представниками литовських князів, продовжуючи тримати Друцьке князівство. Деякий час воно належало нащадкам двоюрідного брата князя Гліба Всеславича — кн. Рогволода —Василя (Василька) Рогволодовича від якого й походять князі Одинцевичі, в тому числі згаданий Федор Одинцевич. У нього відомі чотири сини: Дмитро (+до 1508), Григорій (зг. 1486-1509), Богдан (зг.1499-1528) та Іван (зг. 1486-1499). Останньому належало с. Багриновичі. Онука кн. Івана Федоровича Одинцевича — Оксинія Григорівна була й дружиною Богдана (Іллі) Кузьмича Шашкевича Конюського .

Джерела згадують представників роду — Одинцевичів — Багриновських королівських дворян Василя і Григорія, які володіли маєтком Багринів. Обидва брати, а також їх двоюрідний брат -господарський маршалок Андрій Семенович (+ 1566) — син Семена Богдановича Друцького (+1542) та кн. Анастасії Михайлівни Сангушко (+1559), фігурують у судових документах 1549 р. як претенденти на спадок князів Друцьких. (79)

Микола Васильович Шашкевич був одружений з Пелагією (Полонією) Станіславівною Воронежською, дочкою Станіслава Войничя зі Збаража Воронежського, онукою Войни Федоровича Воронежського Тристенського (+ бл. 1565) та кн. Богдани Федорівни Четвертинської. Остання була дочкою Федора Федоровича Четвертинського (+ після 1529)

та Олени Федьківни Хребтовичівни.(80) Миколай Васильович Шашкевич був другим чоловіком Пелагії Воронєцької. Афанасій (Кальнофойський) в книзі «Тератургима», згадуючи могилу Шашкевича, повідомляє, що нею опікується « почтенная Анна Черленковская, Шашкевичей любезная родственница». Цією родичкою була рідна дочка померлого — Ганна Миколайовна Шашкевич, дружина брацлавського земського писаря (1628-1659) Сильвестра Івановича Черленковського (+після 1648 р.) Останній користувався восьмикутною печаткою, на який був зображений іспанський щит, а на ньому знак у вигляді двох три раменних літер «Т» , з'єднаних в стовп, над трьома врубамі. (81) Про Сильвестра Івановича відомо, що Київський митрополит Петро (Могила) призначив його в своєму заповіті одним із опікунів Києво-Могилянської колегії.(82)

Крім дочки Ганни у Миколая Васильовича Шашкевича була дочка Маруша Миколайовна — друга дружина київського війта Федора Ходики. (83) АГАД. МК, кс.168, к.74v -79) та син Олександр Миколайович(+ 1654). Останній доводився швагром Олізару Васильовичу Єрличу — батьку відомого мемуариста Яна (в ченцях Йоагана) Єрлича. (84) (Генрик Літвін. З народу руського)

3.5. Поховання в Києво-Печерському монастирі представників родини Копців.

В Києво-Печерському монастирі похований королівський маршалок та писар Ісидор Копець. (85) Прізвище роду, вірогідно, походить від с. Копцевичі в Мозирському повіті, яке представник цього роду отримав після 1516 р., оскільки відповідно до привілею короля Сигізмунда I Старого зазначений маєток був наданий Матфію Заморенку. (86) (Клепатський с. 173; Любавський ор. —С. 496)

Ікона «Купятицька Богоматір» із книги «Parergon» 1638 р.

Родина Копців (Коптів, Коптевичів) належала до незаможних панів і бояр-шляхти Київщини та Брацлавщини кінця ХУ-першої половини ХУІ століття. За даними перепису литовсько-руського війська 1528 року та ревізії волинських замків 1545 року вони виставляли лише одного вершника.(87)

З цієї родини відомий господарський писар (1506-1531) та маршалок (1520-1531), державця перевальський і медницький (1528) Михайло Васильович Копоть (Копець). Він користувався печаткою на якій був зображений німецький щит, а на ньому знак у вигляді кола з трьома загнутими заокругленими відгалуженнями, що розташовані в зірку; згори напис: «СІ». (88) Джерела згадують Ганну Яцьківну Коптівну, дружину Михайла Олександровича Сангушка –Кошерського (+до 1500)(89), а також Олену Коптівну — дружину волинського хорунжого (1529-1544) Солтана Михайловича Сокольського(+1544)(90) та Раїну Коптівну — дружину Івана Васильовича Полубенського (+ 1558). (91)

Чоловік Раїни Коптівни помер 1558 р. й похований в Успенському соборі біля свого батька Василя Андрійовича (+1551) та діда Андрія Федоровича(зг. 1482-1486) Полубенських. Останній був одружений з невідомою на ім'я Боговигинівною. В соборі похований й рідний брат Івана Васильовича — Лев Полубенський (+1541). Дочка останнього — Марина Львівна (+1577) в першому шлюбі була дружиною Івана Коптя (Копця) (до 1558). (92) З огляду на поховання в Успенському соборі його родичів, можна припустити, що він теж похований в цьому храмі. Тут, біля чоловіка, імовірно, похована й Раїна Коптівна.

В джерелах згадується Василь Копець, який придбав с. Купятицьке неподалік від Пінську, а його мати брестська кастелянша Аполонія Волович- Война заснувала поруч з ним обитель на честь чудотворної ікони Божої Матері. Пізніше Купяцька ікона була перенесена до Києва. (93) (Слюнькова С. 50, 95) Чудеса від цієї ікони згадує Афанасій (Кальнофойський) в книзі « Тератургима», а її зображення є в книзі « Parergon»,що вийшла друком в Печерському монастирі 1638 р. (ІЛЛ...067)

Відома Овдотя Копець (Коптевич)(1645-?), яка у першому шлюбі була дружиною пана Кропивницького, а в другому- Кендзерського. (94)

У пом'яник Києво-Печерського монастиря записаний рід королівського писаря пана Коптя, де помяналися: «Василь, Настасія, Ксенія, Микита, ієрей Елевферій, Олена, Тимофій, Кіндрат, Павло, Фотинія, Василь та Анна». (95) Памянник — С. 34)

3.6. Поховання в Києво-Печерському монастирі київського хорунжого (1605-1621), київського каштеляна (1621-1632), овруцького старости (1630-1632) Гаврила Романовича Гойського.

В Києво-Печерському монастирі в 1632 р. був похований Гаврило Романович Гойський — представник відомої та заможної панської родини Волині та Київщини Гостських (Гойських), яка неоднаразово привертала увагу історіографії.⁽⁹⁶⁾

Гаврило Гойський займав посади київського хорунжого (1605-1621), київського каштеляна (1621-1632), овруцького старости (1630-1632). Він користувався печаткою на якій було зображено «герб Кирдея». ⁽⁹⁷⁾ Наприкінці XVI ст. його, разом з сином Романом, за величиною їх землеволодінь та статків, можливо було зарахувати до магнатської верстви. Відповідно до тарифу подимного 1629 р. у Луцькому повіті Гаврила Романович Гойський (1578-1632) та його син Роман (1604-1635) мали 29 поселень, у тому числі 3 міста (Гоща, Крупа й Сокол) і 26 сіл. ⁽⁹⁸⁾ (Баранович)

Власницьке прізвище панів Гостських (Гойських) утворено від маєтку Гоща на р. Горині в Луцькому повіті. Пряма згадка про належність Гощі цієї родині датована 1495 роком ⁽⁹⁹⁾, проте є підстави вважати, що цей маєток належав ним й раніше, оскільки онук їх родоначальника Кірдея Тарковича (зг. 1377) — Сенко (Гаврилович) Кірдеєвич Гостський вже мав відповідне прізвище: він відомий з майнової угоди 1436 р. (за іншими — 1445 р.) ⁽¹⁰⁰⁾

Його син — Богдан Гостський (+ до 1527) був луцьким ключником (1483–1506), чашником великого князя (1483). У нього було три сини: Іван (зг.1506), Олександр (+ 1510—го), який отримав від короля Сигізмунда I Старого маєток Бабичі на Мозирщині⁽¹⁰¹⁾ (Яковенко —С. 143 Акти ЛМ. Т. 2.С. 175)), та Василь Богдановичі — власник Почаєва, а також дочка Уляна, пошлюблена із зем'янином Іваном Туром. ⁽¹⁰²⁾ Із родини Турів відомий економ, а потім архимандрит Києво-Печерського монастиря Никифор (Тур).

Олександр Богданович Готський (Гойський) не залишив нащадків, а у Василя Богдановича (+ після 1529) було два сина та дочка Настасія, пошлюблена з кременецьким повітником Іваном Лосятинським, власником родового маєтку Лосятин у Кременецькому повіті. ⁽¹⁰³⁾ (Кулаковський — С. 181) Настася Василівна 12.10 1585 року зробила запис в книгу Луцького земського суду про продаж вдові брата Ярофія своїх прав на його спадщину в Кременецькому повіті. ⁽¹⁰⁴⁾ (Собчак Володимир. Волинський шляхетський рід Готських// Соціум. Алтманах соціальної історії. Вип.5. 2005. —С. 143–164) Один з його синів — Ярофій Васильович (1545–1581), зробив непогану кар'єру: ротмістр (1565–1568), справця луцького староства (1576), луцький земський суддя (1579–1581р.) ⁽¹⁰⁵⁾ Його неоднаразово обирали депутатом Луцького трибуналу ⁽¹⁰⁶⁾ Він був одружений з Ганною Козинською (+ 1620), дочкою луцького повітника Тихна Козинського, яка на багато років пережила свого чоловіка. Вона заснувала в Почаїві при цюУспіння православний чоловічий монастир. Прохала поховати її поруч з чоловіком в Дорогобужі. ⁽¹⁰⁷⁾ (Собчак Володимир. Волинський шляхетський рід Готських// Соціум. Алтманах соціальної історії. Вип.5. 2005. —С. 143–164) Про авторитет Ярофія Васильовича Гостського серед волинської знаті свідчить його участь як свідка у спорядженні численних приватноправових актів. Його ім'я бачимо в списках опікунів удів та дітей таких поважних осіб як волинський воевода Богуш (Євфимій) Федорович Корецький (1576); князь Юрій Збаразький (20.01. 1580) та інші. Ярофій Васильович не залишив нащадків, тому його маєтки, в тому числі міста Гоща і Почаїв, перейшли до небожів — Ярофія і Гаврила Романовичів.

Гаврило Романович Гойський з молодих років, які припали на останні роки правління Сигізмунда II Августа, вчився « рицарський справі». Потім він брав участь у Лівонській війні, воював у складі загонів князя Острозького під час походу на Чернігово-Сі-

вершину, був при взятті 1579 р. Полоцька. (108) Цивільну кар'єру Гаврило Гойський розпочав займаючись юридичною практикою та виступаючи прокуратором у королівському суді. (109) Він займав посаду маршалка двору Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького (110) та належав до найбільш близьких слуг князя, виконуючи його найважливіші доручення, зокрема представляв інтереси князя перед королем та Яном Замоїським. Після смерті 1608 р. Острозького Гаврило Гойський співпрацював з його сином Янушем, а потім — з Томашем Замоїським, який був чоловіком Катерини Острозької — дочки князя. (111) (Кулаковський П. Канцелярія... — С. 242; Ма.....) В 1605 р. він був номінований на київське хоруговство (112), у 1621 р. засів у сенаті як київський каштелян (113), а з 1630 був ще й овруцьким старостою. Ці посади він посідав до своєї смерті 1632 р.

Гаврило Романович Гойський був одружений двічі: з Катериною Антонівною Єловицькою та з Полонією Хрінницькою. Перша його дружина була дочкою кременецького земського судді (від 1544) Антона Гнівошовича Єловицького, вдовою котрогось із луцьких повітників Хомяків — Смородовських. Разом з нею Гойський купив 1589 р. у князя Юхима Корецького маєток Ходорковичі в Київському воєводстві. (114) 24 лютого 1589 р., згідно з тестаментом свого тестя, він разом з Федором Хомяком, Лаврином Пісочинським та князем Юрієм Богдановичем Пузиною був призначений опікуном неповнолітніх дітей Антона Єловицького: сина Михайла та дочок Софії та Раїни Єловицьких. (115)

Як йшлося, родина Єловицьких була споріднена з родиною князів Острозьких: онука — Михайла Івановича Острозького (рідного брата кн. Костянтина Івановича Острозького) — Маруша Романівна була пошлюблена із Матвієм Єловицьким. Із родини Єловицьких джерела згадують пана Данила, який подарував в 1538 р. до храму Св.Трійці Дерманського монастиря рукописну книгу «Апостол» (116), а також Олену Єловицьку, пошлюблену із кн. Олександром Михайловичем Вишневецьким — сином похованого в Києво-Печерському монастирі кн. Михайла Олександровича Вишневецького (1529–1584). Відомі Миколай Єловицький (1595) — другий чоловік Олександри Іванівни (Янушівни) Чорторийської та Іван Єловицький — перший чоловік Ганни І Андріївни Сангушківни, дочки кн. Андрія Михайловича Сангушковича Кошерського і Ганни Хребтовичівни (117) Яковенко — С. 325,326), яка похована в Успенському соборі. До пам'яника Києво-Печерського монастиря рід Єловицьких записаний двічі. Тут поминали рід пана Івашка Олексійовича Єловицького: «Олексія, Ірину, інока Євфимія, Агрипину, Саву, Іллю, Пелагію, Іоанна, Захарію, Олександра», а також рід пана Григорія Єловицького: «Павла, Анну, Іоанна, Настасію, Настасію, Флора, Анну, Василя, Микиту, Огафію, Настасію, Меркурія, Кузьму, Василя». (118) (Памятник — С.34, 37)

Вдруге Гаврило Романович Гойський одружився в травні 1613 р. з Полагною (Полонією) Хрінницькою, родина якої належала до волинської шляхетської еліти та входила до родинно-товариського кола багатьох представників місцевої шляхти та князівських родин: Чорторийських, Четвертинських, Пузин. Так, волинський хорунжій Александр Хрінницький був другим чоловіком Ганни Іванівни Чорторийської (+ п. 1575/ 76). (119) (Яковенко парал. — С. 73) Ще один пан Хрінницький був чоловіком Анастасії Якубівни Четвертинської, а син рідного брата останньої — луцький земський підсудок Захаріяш Григорович Четвертинський (+1649) був одружений з Раїною Хрінницькою. В містечку Четвертні на Волині його коштом була заснована школа. Від цього подружжя походять князі Святополк-Четвертинські. Джерела згадують Михайла Сватковича Хрінницького (120) (Алфьоров — С. 178), одруженого з Анастасією — сестрою підстарости берестейського і луцького, Андрія Русина — Берестейського, якій пізніше став православним владикою Пінським. (121) (Літвін — С. 174) Син подружжя Іван Михайлович Хрінницький був земським підсудком луцьким (1579–1602), земським суддею луцьким (1602–1624) (122) (Однороженко — С. 179) У нього був син Олександр Іванович, одружений з Катериною Юрївною Пузиною (+ п. 1631). Її сестра Федора Юрїївна стала першою дружиною Фі-

лона Дмитровича Єльця, а їх брат волинський ловчий (1628–1633), волинський підкоморій (1633–1648) Юрій Юрійович Пузина (+ 1649) був одружений з Федорою Хрінницькою . (123) (Яковенко –С. 348)

В 1619 р. Гаврило Романович купив у київського каштеляна кн. Адама Олександра Григоровича Сангушка Кошерського маєтки Рокитна й Мосевичі.(124) Крім власних маєтків, Гаврило Романович користувався також деякими королівщинами, зокрема 1606 р. він отримав «доживоття» право на маєтки Вишгород і Петрівці в Київському повіті. (125) Про Гаврила Романовича Гойського відомо, що в 1616 р. він підписав у Луцьку інструкцію послам на сейм, а восени 1617 р. брав участь у переговорах гетьмана Станіслава Жолкевського з представниками турецького султана Мустафи I. У 1618 році разом з двома синами й племінником він був у поході проти турків під Орином. Тоді загинув його син Прокоп Гаврилович. (126) (К. Несецький; Собчак Володимир. Волинський шляхетський

сканировать

рід Гостських;) У 1623 р. за конституцією генерального Варшавського сейму Гаврило Гойський увійшов у комісію, покликану відвернути запорозьких козаків від походу «на море» й спрямувати їх діяльності на реалізацію інтересів Речі Посполитої.

Не зважаючи на те, що Гаврило Гойський був аріаніном, це не зупиняло його співпрацю з православними. (127) Не стало це на заваді й похованню його в Києво-Печерському монастирі, де вже спочивало багато осіб, пов'язаних з його родиною.

По-перше, тут 1576 р. був похований колишній чоловік дружини його рідного брата Ярофія Романовича Гостського — Богуш (Євфимій) Федорович Корецький. В першому шлюбі той був одружений з Катериною Олександрівною Збаразькою-Порицькою (+1585), брат якої Януш Олександрович Порицький (+1570) був третім чоловіком кн. Ганни Андріївни Сангушківни Кошерської (п. + 1559). В Успенському соборі була похована мати останньої — Ганна Васильовна Хребтовичівна. Тут, біля інших родичів, ймовірно, знайшли свій останній спокій й бабця Ганни Андріївни Сангушківни Кошерської — Ганна Яцьківна Коптівна та її дід Михайло Олександрович Сангушкович (+1500). Другою дружиною кн. Богуша Корецького була, як йшлося, Марія Василівна Чаплич-Шпановська, (ІЛІ. сканировать) яка доводилася тіткою Гаврилу та Ярофію Романовичам (Гостським) Гойським. Невипадково, що в своєму заповіті князь Корецький призначив одним із опікуном своїх дітей та другої дружини саме Ярофія Гостського.(128)

По-друге, в Печерському монастирі поховано кілька родичів ще однієї тітки Гаврила Гойського- Настасії Семенівни Олізарович Шилович, яка була в першому шлюбі дружиною Януша Михайловича Сангушко (+ 1516)- рідного брата похованого в Успенському соборі Василя Михайловича Сангушковича Ковельського, а в другому — кн. Івана Михайловича Вишневецького (+1542), племінники якого: Олександр (+1577) та Михайло (+ 1584) Олександровичі Вишневецькі, а також їх дружини теж покійся в обителі.

По- третє, в Києво-Печерському монастирі спочили деякі родичі другої дружини Ярофія Романовича Гостського -Марії Кірдей Мильської, оскільки її брат господарський маршалок (1567–1585) Олізар Петрович Кірдей Мильський був одружений з Ганною Юріівною Гольшанською, родичів якої ховали в обителі до вигасання цього роду.

Від двох шлюбів у Гаврила Романовича Гойського народилося два сини: згаданий вище Прокіп та Роман Гавриловичі, а також дочка Раїна Гаврилівна (+1646), пошлюблена з князем Львом-Миколаєм Соломерецьким.

Роман Гаврилович Гойський тривалий час був володимирським старостою (1625–1635), а після смерті батька посів також посаду київського каштеляна (1632–1635) та успадкував батьківські володіння батька та брата Прокопа. Його ім'я фігурує в кількох документах, зокрема у судових справах. Так, 1630 р. він, наприклад, судився зі Станіславом Тишкевичем щодо маєтностей Пуліни і Соколів у Київському воєводстві. (129) (Кулаковський П....Канцел. С. 171; ЦДІАК, ф. 22, оп. 1, Спр. 37, арк. 17–17 зв.)

Роман Гаврилович був одружений з Олександрою Немирич, яка походила з відомого шляхетського роду Київського воєводства. Останній раз джерела згадують Романа Гойського 1635 р. Він не залишив нащадків тому його володіння перейшли на його сестру Раїну Гаврилівну — останню представницю родини Гостських (Гойських). Маєтності, що неї належали розташовувалися у різних повітах. Так, наприклад, джерела свідчать, що « княгині Левовій Миколаєвій Соломирецькій» в 1641 році належало навіть місто Висоцьк у Пінському повіті. (130) (ЦДІАК, ф. 25, оп. 1, спр. 224, арк. 279 зв.; Кулаковський П. Канц...—С. 139)

27 червня 1637 р. княгиня передала частину своєї спадщини в Кременецькому повіті кн. Миколаю (Єжи) Юрійовичу Чорторийському та його дружині Ізабелі Юхимівні Корецькій (1601– 1669) (131) (ЦДІАК, ф. 22, оп. 1, кн. 43, арк. 35–38; Собчук Володимир...—С. 162) — доньці Юхима Богушовича Корецького (+ 1612) та Ганни Іванівни Ходкевичівні, онуки похованого в Успенському соборі Печерського монастиря Богуша (Євфимія) Федоровича Корецького.

Решту володінь вона передала трьом дочкам, які 28 вересня 1640 р., ще за життя матері, їх поділили. (132) (Wolyniak Z przeszlosci Hosczy ... S. 17– 20;

Одна з дочок — Доміцелла, була дружиною мінського каштеляна князя Миколая Стефановича Святополк — Четвертинського (+ 1659), (133) (Wolff J. Kniazowie litewsko — ruscy od konca cztemastego wieku. — Warszawa. 1895. S. 501)

З батьком Раїни Соломерецької — Гаврилом Романовичем Гойським, пов'язують появу на Волині двох аріанських громад, в тому числі у їх родовому гнізді Гощі. В березні — квітні 1603 р. тут у нього жив Лжедмитрій I, який потім перейшов до князя Вишневецького.(134) Син Гаврила Гойського Роман теж підтримував соціан. За нього маєток Гоща був їх тимчасовим осередком.

Містечко Гоща разом з мурованим замком та іншими прилеглими маєтками придбав Київський митрополит Петро (Могила) (135) (Голубев .. Київський митрополит Петр Могила...—Т.2.—С. 242–248)

Княгиня Раїна була православною. Вона заснувала 1638 р. в Гощі православний чоловічий монастир на честь Архангела Михаїла та колегіум при ньому, якими опікувався Петро (Могила). Він призначив сюди ігуменом пресвітера Успенського собору Києво-Печерської лаври Ігнатія (Олексеновича — Старушича), який був одночасно ректором колегіуму (136) (Кагамлик С. —С. 347; Теодорович н.И. историко — статистическое описание церквей и приходов Волынской епархии.- Почаев, 1889.- т. 2: Уезды Ровенский, Острожский и Дубенский. —С. 712–713)

В книзі «Тератургима» Афанасій (Кальнофойський) 1620 році в Києво-Печерському монастирі був похований бурмистр Могилева Василь Якимович. (137) (Киевские епархиальные вести. 1874. № 24.— С. 679; Кальнофойський А. Тератургима// Хроніка 2000.— 1997.— № 19–20.—С. 68) В той час, коли він займав зазначену посаду, в Могильові розпочалася підготовка до будівництва Богоявленського монастиря, ставшого основною резиденцією єпископа Мстиславського, Оршанського і Могилевського Сильвестра (Косова). Земельну ділянку в центральній частині Могильова для розбудови монастиря надав князь Ян Огінський. Фондуш був затверджений 1633 р. королівською грамотою Владислава IV (138) Слюнькова — С. 101, 102; Виленский календарь на 1891 г. Вильна, 1890. —С. 191) Рід князів Огінських записаний у синодик Києво-Печерського монастиря. Перелік згаданих в ньому осіб свідчить про родинні зв'язки Огінських з князями Воловичами, Полубенськими, Стеткевичами, Соломерецькими, Пацами та іншими. Тут серед інших, бачимо імена: «Ірини Воловичівни; кнж. Катерини Полубенської Олександрової; кнж. Анни Стеткевичевої, підкоморини брацлавської; Федора Богдана Стеткевича, підкоморія мстиславського; кнж. Елени Соломерецької; Елени Стеткевичовни Пацовой». Серед них, наприклад, відома ктитора православних монастирів Анна Стеткевич, яка 1619 р. заснувала Петропавлівський жіночий монастир у Мінську, а 1635 р. — Троїцький чоловічий монастир в маєтку Прилуки неподалік від цього міста, який став місцем поховання багатьох членів князівських родин: Заславських, Горських, Вишневецьких, Стеткевичів. Не менш відома Регина Григорівна Воллович — дружина кн. Огінського — засновниця в 1619 р. Троїцького чоловічого монастиря на р. Кромки, яка подарувала обителі свій маєток. (139) (Слюнькова — С. 72,73, 101, 133) Зазначена в пам'янику Елена Богданівна Соломерецька (+1641) була дружиною підкоморія мстиславського Богдана Вільгельмовича Стеткевича. (140) (Слюнькова — С. 134, 165)

* * *

В Києво-Печерському заповіднику зберігається кам'яний надгробок у вигляді плити з меморіальним написом, який сповіщає, що під плитою була похована «схимниця Евдокія Андреева Стружинская». В той же час в лаврському синодику записаний «рід пані Евдокії Стужинської», де поминали: «єпископа Феодора, Дарію, Пелагію» (141) Паменник — С. 39) Тобто, призвища небіжчиц на надгробку та у пам'янику мають розбіжність у написанні в одну літеру. Джерела свідчать, що в цей період в Києві жили дві особи, які мали призвища: й Стужинська, й — Стружинська.

Так, в місті був відомим заможний «замковий міщанин» Андрій Стружинський (Стружка), власник нерухомості на Подолі. Йому належало тут два будинки. Один будинок фігурує в «Описі київського замку 1552 р. Будинок належав спочатку його батьку Антіну та матері, удові замкового майстра Н. Золотаря. Власником другого будинку з 1575 року був син подружжя Михайло Андрійович Стружинський (Стружок). Він купив його у К. Золотаря. З 1578 р. Михайло Стружинський вже володів двома будинками (142) (ЦДІАК. Ф. 132, Оп. 1. од.зб. 11, арк. 1.; Попельницька.—С. 47,264) Можливо схимниця Євдокія була до постригу в черниці його дружиною. (143)

Більш відома Галшка Каспарівна Стужинська, дочка королівського ротмистра (в 1577 — 1580-х роках) Каспара Стужинського, який неоднаразова згадується в джерелах. (144) Галшка була пошлюблена двічі. Спочатку вона була дружиною київського войськового (з 1591) Миколая Остафійовича Ружинського (+ 1592) — сина київського підвоеводи (1575–1581) Остафія Івановича Ружинського та Богдани Іванівни Олізарівни Волчківни. Сестра Миколая Остафійовича — Маруша в першому шлюбі була дружиною згаданого Гордія Сурина.

В другому шлюбі Галшка Каспарівна Стужинська була дружиною білоцерківсько-

го підстарости Дмитра Васильовича Курцевича Булиги. Син подружжя- черкаський підстароста (1601), білоцерківський підстароста (1609–1613) Іван Дмитрович Курцевич Булига був одружений з Варварою Михайлівною Загоровською. (145) Імовірно, після її смерті він постригся в ченці з ім'ям Іезекіїл та згодом став ігуменом Трахтемирівського монастиря. Коли 1620 р. на Київщині перебував патріарх Теофан III, Іезекіїл (Курцевич) був висвячений на єпископа володимирського і берестейського, а згодом став архієпископом суздальським і торунським (+п.1625). Батько єпископа Іезекіїла помер 1596 року, а його мати — Галшка Каспарівна Стужинська, як вважають деякі дослідники, стала черницею з ім'я Доротея й деякій час була ігуменію Печерського Вознесенського монастиря. (146)

Двоюрідним братом діда єпископа Іезекіїла (Курцевича)- господарського дворянина, королівського ротмістра Василя Івановича Курцевича Булиги (+ 1555) був володимирський повітовий суддя (1554–1563), володимирський земський підсудок Михайло Іванович Курцевич, одружений з кн. Полонією Федорівною Четвертинською. Їх син володимирський підстароста (1581–1583), володимирський городський суддя (1584–1588) Федір Михайлович Курцевич одружився з Овдотею Павлівною Оранською. Остання, імовірно, була дочкою підстарости волинського Павла Григоровича Оранського. Коли чоловік Овдоті Павлівни помер (після 1606 р.), вона взяла чернечий постріг в жіночому Печерському Вознесенському монастирі. Афанасій (Кальнофойський) в книзі «Тератургима» повідомляє, що чернече ім'я матері Павла Курцевича було Домнікія («Domnikia»). Про її перебування серед черниць обителі 1621 року дізнаємося з описання чуда: «Прозріння князя Павла Курцевича», записаного Петром (Могилою). (147) Син подружжя — Павло Федорович Курцевич (+ п. 1634) розповів Петру (Могилі), що повернувшись зір, звернувшись за допомогою до Печерських святих. В першому шлюбі князь був одружений з Варварою Шашкевичівною(148) Яковенко Укр...–С.312) — родичкою похованого 1624 року в Успенському соборі Миколая Васильовича Шашкевича.

Примітки

1. Сіткарьова О.В. До питання про надмогильні плити некрополя Успенського собору Києво-Печерської лаври // Мистецтвознавство України. Збірник наукових праць. Вип. 6–7. Київ. 2006.- С. 503–510.
2. Яковенко Н.М. Українська шляхта ...– С. 168, 267.
3. Клепатський П.Г. Очерки... — С. 192; Архив ЮЗР. Ч. УІІІ. Т. 4. № 16.
4. Акты ЛМ...Т.1.Вип. 2. № 476.
5. Акты ЛМ...Т.1.Вип. 2. № 611.
6. Клепатський П.Г. Очерки ...– С. 184.
7. Клепатський П.Г. Очерки ...– С. 190.
8. Клепатський П.Г. Очерки ...– С. 176, 260,262, 428; Акты ЛМ...Т.1. Вип.1.№ 156.
9. Клепатський П.Г. Очерки ...– С. –221; Архив ЮЗР... Ч. УІІІ. Т. 4, № 41.
10. Яковенко Н. Українська шляхта...–С. 323.
11. Яковенко Н. Українська шляхта...–С. 323.
12. Клепатський П.Г. Очерки ...– С. 193. Архив ЮЗР... Ч.УІІІ. Т.5: Акты об украинской администрации XVI–XVII вв. — К., 1907. № 14.
13. Яковенко Н. Українська шляхта ...– С.322.
14. Архив ЮЗР... Ч.УІ. Т.3: Акты о брачном праве и семейном быте ...№ XXVII.
15. АЗР... Т.2. № 38.
16. Клепатський П.Г. Очерки ...– С. 193.
17. Архив ЮЗР... Часть УІІІ. Т.3: Акты о брачном праве и семейном быте ...№ XXVII.
18. Яковенко Н. Українська шляхта...–С. 232, 351.
19. Клепатський П.Г. Очерки ...– С. 304.

20. Архив ЮЗР... Часть VIII. Т. 3.— К.. 1909. № XLIV.— С.179.
21. Клепатський П.Г. Очерки ...—С. 193.
22. Левицький О. Ганна Монтовт // На переломі: друга половина XV—перша половина XVI ст./ Упорядник і перідм. О.В. Русиної. К.: Україна, 1994. — 352 с./ Серія « Історія України в прозових творах та документах»/.
23. Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 199; Клепатський П.Г. Очерки ...—С. 257.
24. ЦДІАК, ф. 220, оп. 1. спр. 652, арк. 1 1514 р.; там само. спр.654. арк. 1; спр. 658. арк. 1. 1514–1517.
25. АЗР... Т.2. № 110.
26. НБУВ. ІР. –Ф. 312, спр. 28(7) П. , арк. 3–6 зв.; Петров Н.И. Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве.–М., 1904.– Вып. 3; Кузьмук О.С. Межиріський монастир у XVI ст. // Болховітіновський щорічник. 2008. –К., 2009.– С. 108.
27. Клепатський П.Г. Очерки — С. 199.
28. Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 171.
29. Максимович М.А. О надгробиях в Печерском монастыре // Киевлянин. –К., 1840. Кн. 1.—С. 131–160.
30. Клепатський П.Г. Очерки ... — С. 262.
31. Клепатський П.Г. Очерки ... — С. 262.
32. Архив ЮЗР... Ч. УП. Т. 2, № 19.
33. Лебединцев П.Г. Киево-Печерская лавра...—С. 23.
34. Акты ЛМ... Т. 1. № 54.
35. Акты ЛМ... Т.1 № 737.
36. Акты ЛМ... Т.1.Вып. 2. № 737.
37. Клепатський П.Г. Очерки ... —С. 184.
38. Архив ЮЗР... Ч.І.. Т. 6. № 5.
39. Клепатський П.Г. Очерки...—С. 258.
40. Яковенко Н.М. Українська шляхта...—С. 164, 199.
41. ЦДІАК, ф. 220, оп. 1, спр. 655, арк.1.; Алфьоров О.,Однороженко О. Українські особові печатки... — С.161.
42. ЦДІАК, ф. 130, оп. 2, спр.1а, арк.1.; ЦДІАК, ф. 44, оп. 1, спр.1, арк.277; Алфьоров О.,Однороженко О. Українські особові печатки... — С.161–162.
43. Алфьоров О., Однороженко О. Українські особові печатки... — С.162.
44. Яковенко Н. М. Українська шляхта ... — С. 317.
45. Яковенко Н. Українська шляхта...— С. 317
46. ЦДІАК. Ф. 44, оп. 1, спр. 1, арк. 541.
47. РДАДА, ф. 389, оп. 1, д. 201, л. 130 об.– 131 щб.; 131 об.–132 об.; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики 1569–1673 рр. Студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій. острог-Львів. 2002.—С. 110.
48. Яковенко Н. Українська шляхта... —С. 211.
49. ЦДІАК, ф. 2228, оп.1, спр. 221, арк. 6. (1609 р.); Алфьоров О.,Однороженко О. Українські особові печатки... — С.162.
50. Яковенко Н. Українська шляхта... —С. 211.
51. Zrodla, XXI, 53; ЦДІАК, 11–4, арк. 300 зв.
52. Алфьоров О.,Однороженко О. Українські особові печатки... — С.162; НБУ, ІР. Ф. 2. Спр. 17436. 1624 р.
53. Літвін Генрик. З народу руського: Шляхта Київщини, Волині та Брацлавщини (1569–1649) / Перевод з польського Лесі Лисенко. — К.: Дух і Літера. 2016. С.— 281–282, 319.
54. Клепатський П.Г. Очерки ... —С.426.
55. Поменник Введенської церкви...—С.39.
56. Українська література XVII ст. / ред. В.І. Кречотень. Київ. 1987.—С. 239–256; Українська поезія XVII ст. (перша половина)/ ред. В.В. Яременко. Київ. 1988. С. 222–259; Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. Нариси з історії культури до початку XVIII століття / авторизований переклад з

англійської Марії Габлевич, під редакцією Андрія Ясіновського. Львів. 2001. С. 187–188.

* * *

57. История родов русского дворянства. Книга первая. –М.: Современник, 1991. — С. 61, 64.
58. Кулаковский П. До історії стосунків реєстрових козаків і прикордонних старост у 1578–1583 роках.// Вістник Львівського університету. Серія історична. –Вип.34.–Львів, 1999.–С, 407–423; Вирський Д. Вишневещина: перші перемоги і перші соратники (1555–1595рр.)// Україна в Центрально-Східній Європі. Вип. 15.–К.: Інститут історії НАНУ. 2015.–С.108.
59. Папков А.И. Порубежье российского царства и украинских земель Речи Посполитой (кінець XVI — первая половина XVII века).–Белгород, 2004.–С.92.
60. Wolff J. Kniaziowie Litewsko — Rusky od konca czternastego wieku. — Warszawa, 1895. — S. 230; Вирський Д. Вишневещина: перші перемоги...– С. 121.
61. Ульяновський В.І., Яковенко Н.М. Київський літопис першої чверті XVII ст. // Український історичний журнал. 1989. № 5. — С. 113–114.
62. Яковенко Н. Українська шляхта ...–С. 354.
63. Антонович В.Б. Киевские войты Ходыки — эпизод из истории городского самоуправления в Киеве в XVI–XVII столетиях // Монографии по истории Западной и Юго-Западной России.– К., 1885.–С. 203;
64. ІР НБУВ.–Ф. Петров.–№ 375/374 С.– Арк. 237; Амброзкин П., Кривошея. В., Стасенко О. Київщина козацька : Люди і долі. Київ.: Видавничий дім « Стилос», 2004. — С. 102.
65. ЦДІАК. Ф. 11. Оп. 1. Спр. 6, арк.324 зв.– 326; там само. Спр. 7, арк. 986; Білоус Н. Київ наприкінці XV–у першій половині XVII століття. Міська влада і самоврядування.–К.: Видавничий дім « Києво-Могилянська академія». 2008, –С. 152, 153.
66. Білоус Н. Київ наприкінці XV– у першій половині XVII століття ...–С. 65.
67. РДАДА. — Ф. 385.–Оп. 1. — Спр. 200.–Арк. 136 об– 137; Руська (Волинська) Метрика. — С. 450 (документ 166).
68. РДАДА. — Ф. 389.–Оп. 1. — Спр. 200.–Арк. 21 об.– 22; Руська (Волинська) Метрика. Регести документів 1569–1673. — К., 2002.– С. 434 (документ 25).
69. Яковенко Н. Українська шляхта ...–С. 354.
70. РДАДА. Ф. 1473. оп. 1. д. 646, л. 1–6; Білоус Н. Київ наприкінці XV– у першій половині XVII століття ...– С. 126.
71. РДАДА. Ф. 1473. оп. 1. д. 177, л. 1–4; Білоус Н. Київ наприкінці XV– у першій половині XVII століття ...– С. 126.
72. Помянник Введенської церкви...–С. 31.

* * *

73. Сборник материалов для исторической топографии Киева...–С. 68.
74. ЦДІАК, ф. 2070, оп. 2, спр.119, арк.1. 1565р. ;Алфьоров О., Однороженко О.. Українські особові печатки XV–XVII ст. за матеріалами київських архівосховищ. Харків. 2008.– С. 184.
75. Літвін Генрик. З народу руського... — С.
76. Bonieski Adam. Poczet rodow... — S 215–216; Войтович Л. Удільні князі...–С. 191.
77. Войтович Л. Удільні князі...–С. 191.
78. Сіткарьова О. Некрополь Успенського собору Києво-Печерського монастиря після прийняття Київською Руссю християнства від Візантії. // Мистецтвознавство України. Щорічний науковий журнал. Вип. 19. Київ.: ІПСМ НАМ України. 2019. — С.191–202.
79. Bonieski Adam. Poczet rodow... –S. 216.
80. Яковенко Н. Українська шляхта... –С. 340–341, 352.
81. ЦДІАК, ф. 256, оп. 1, спр.144, арк.3, 7 зв., 27 зв. 1628–1630 рр. ;Алфьоров О., Однороженко О.. Українські особові печатки– С. 183.
82. Жуковський А. Петро Могила й питання єдності церков. Київ.: Мистецтво, 1997.– С.296.

83. AGAD. MK, ks. 168. K. 74v — 75; Білоус Н. Київ наприкінці XV— у першій половині XVII століття ... —С. 153.
84. Літвін Генрик. З народу руського ... С. ???

* * *

85. Сборник материалов для исторической топографии Киева...Отд. II — С.38.
86. Клепатський П.Г. Очерки ...—С. 173; Любавський ... Областное деление и местное самоуправление Литовско-русского государства.—М., 1892. — С. 496
87. Яковенко Н. Українська шляхта...—С. 138, 163.
88. ІДІАК, ф. 256, оп. 1, спр. 1, арк. 1. 1528р.; Алфьоров О., Однороженко О. — С.78.
89. Яковенко Н. Українська шляхта...—С. 326.
90. Яковенко Н. Українська шляхта...—С. 351.
91. Яковенко Н. Українська шляхта...—С. 342.
92. Яковенко Н. Українська шляхта...—С. 342.
93. Слюнькова И.Н. Монастири восточной и западной традиций. Наследие архитектуры Беларуси. —М.: Прогрес — традиция. 2002. —С.50, 95.
94. Літвін Генрик. З народу руського. Шляхта Київщини, Волині та Брацлавщини (1569–1649).—К.: Дух і Літера.— С. 222.
95. Памятник Введенської церкви...—С. 34.

* * *

96. Pulaski K. Kronika polskich rodow szlacheckich Podola, Wolynia i Ukrainy: Monografie i wzmianki. — Warszawa: Oficyna wydawnicza «Blitz — Print». 1991.- Т 2. S. 58 — 60; Urban W. Hoscki Gabriel // PSB. 1961. —Т. IX, S. 25 -26; Mazur K. Opozycja szlachecka.- S. 162 — 164; Boniecki A. Herbarz Polski. Cz. 1: Wiadomosci historyczno — genealogiczne o rodach szlacheckich. —Warszawa, 1904. — Т. 7.- S. 361; Левицкий В. К вопросу о времени основания Почаевской лавры и о первой устроительнице ея Анне Гойской // Волынские епархиальные ведомости.- 1913. — С. 96-100, 126-128; Собчук В. Волинський шляхетський рід Гостських.// Соціум. Альманах соціальної історії.- Вип. 5.- 143-164.; Собчук Володимир. Волинський шляхетський рід Гостських // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 5. 2005. — С. 143-164; Urban W. Hoscki (Hojski, Hoscki, Gostskij) Gabriel (Hawrylo)... // Polski slownik Biograficzny. — Wroclaw; Warszawa; Krakow: Zaklad Narodowy im Ossolinskich. W- wo PAN; 1962 — 1964 Т. 10. S. 25; Яковенко Н.М. Українська шляхта... —С. 134-135, 297.
97. Алфьоров О., Однороженко О. Українські особові печатки... — С. 32.
98. Баранович О. Залюднення України перед Хмельниччиною. Ч. 1: Залюднення Волинського воєводства в першій половині XVII ст. —К, 1930. —С. 143; Архив ЮЗР... 1893. Ч. VIII. Т. 1: Матеріали для истории местного самоуправления в связи с историей сословной организации. Акты Барского староства XV- XVI вв. С. 378; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики...—С. 242.
99. Акты ЛМ... Т. 1. С. 75; Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 396.
100. Акты ЮЗР...-СПб., 1863. — Т. 1 (1361-1598) — С. 17; Halecki O. Ostatnie lata Swidrygielly i sprawa wolynska za Kazimierza Jagiellonczyka. — Krakow. 1915. —S. 287.
101. Яковенко Н. Українська шляхта...—С. 143; Акты ЛМ... Т. 2. —С. 175.
102. Собчук В. Волинський шляхетський рід Гостських // Соціум. Альманах соціальної історії. Вип. 5. —К., 2005.—С. 143-164.
103. Кулаковський П. Канцелярія ...—С. 181.
104. Собчук В. Волинський шляхетський рід Гостських... 143-164.
105. Яковенко — С. 135.
106. Попов Г.Л. Луцький трибунал 1578 р. // Праці Комісії для виучування західноруського та українського права. Київ, 1925. Вип. 1. С. 37.
107. Собчук В. Волинський шляхетський рід Гостських ... — С. 143-164.
108. AGAD. MK. sygn. 178. к. 81-81v.; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) Метрики

- 1569-1673 pp. Студії з історії українського — С. 241.
109. Kempa T. Konstanty Wasyl Ostrogski (ok. 1524/1525 — 1608), wojewoda kijowski I marszałek ziemi Wołyńskiej. Torun. 1997. —S. 88; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської)...-С. 242.
110. РГАДА, ф. 380, оп.1, д.199, л.101, 111; Кулаковський П. Студії з історії українського — С. 241
111. Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... — С. 242.
112. Litwin H. Napływ... s. 205; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... С. 242.
113. Litwin H. Napływ szlachty polskiej na Ukrainę 1569 — 1648. — Warszawa. 2000. -S. 204.
114. Pulaski K. Kronika polskich rodów ... — S.58.
- 115.. РГАДА, ф. 389, оп.1,д. 198, л. 28; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) Метрики 1569-1673 pp. Студія з історії українського регіоналізму в Речі Посполитій.-Острог-Львів, 2002.- С. 242.
116. Памятники, издаваемые временной комиссией для разбора древних актов. Киев, 1859. —Т. 4. —С. 31-33, 89-90, 92, 94,99.
117. Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 325, 326.
118. Памятник Введенської церкви...-С. 34,37.
119. Яковенко Н. Паралельний світ: Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI — XVII ст.К.: Критика., 2002. -С. 73.
120. Алфьоров О., Однороженко О. Українські особові печатки...- С. 178.
121. Літвін Генрик. Злука поштивих народів: польського, литовського, руського. Волинь і Київщина в Люблінській унії. Київ.: Ніка- Центр, 2021. — С. 171.
122. Алфьоров О., Однороженко О.. Українські особові печатки... — С. 179.
123. Яковенко Н. Українська шляхта...-С. 348.
124. Gorczak B. Monografia XX. Sanguszkow oraz innych potomkow Lubarta — Fedora Olgerdowicza х. Ratnenskiego. — Lwow, 1906, -Т.3: Gulaz Koszyrska. — S. 214.
125. Собчук В. Волинський шляхетський рід Гостських... -С. 161.
126. Собчук В. Волинський шляхетський рід Гостських... -С. 143-164.
127. Pulaski K Kronika polskich rodow...Т. 2 .S. 60; Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... —С. 242.
- 128.Літвін Генрик. Злука поштивих народів: польського, литовського, руського. Волинь і Київщина в Люблінській унії —Київ.: Ніка-Центр, 2021. -С.183.
129. Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... — С. 171; ЦДІАК, ф. 22. Спр. 37., арк. 17-17 зв.
130. Кулаковський П. Канцелярія Руської (Волинської) метрики... -С. 139; ЦДІАК, Ф. 25. оп. 1 . Спр. 224, арк. 279 зв.
131. Собчук В. Волинський шляхетський рід Гостських...-С. 162; ЦДІАК, ф.22. оп. 1. кн. 43, арк. 35-38.
132. Wolynian Z przeszłości Hoszczy... S. 17- 20; Собчук В. Волинський шляхетний рід Гостських... сноска 238
133. Wolff J. Kniaziowie litewsko ruscy od konca ciemastego wieku. Warszawa. 1895. S. 501.
134. Пирлинг П. Россия и папский престол. // Русская Старина. Исторический журнал. -1901.-№ 12; Sobieski W. Szkice historyczne. Warszawa. 1904; Nowakowski Fr. Zrodla do dziejow Polski. Berlin. 1841.-Т.2; Ульяновский В.М. Киевские эпизоды из биографии Лжедмитрия I //Духовная культура населения Украины с древнейших времен. Киев, 1991. — С.69-81.
135. Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники. Киев. Т.ІІ, 1898. -С. 242-248.
- 136.Теодорович Н. Историко-статистическое описание церквей и приходов Волинской епархии. Т. 2. — Почаев. 1889.-С. 711-721; Макарий (Булгаков), митрополит. История Русской церкви. Кн. 6.- М., 1996. С. 517-518; Кагамлик С. Киево-Печерська лавра: Світ православної духовності і культури (XVII-XVIII ст.).К.: Національний Києво — Печерський історико-культурний заповідник. 2005. -С. 347.

* * *

137. Сборник материалов для исторической топографии Киева ... Отд. II . - С. 43.
138. Слюнькова И.Н. Монастыри восточной и западной традиции... - С. 101, 102; Виленский календарь на 1891 г. Вильна, 1890. - С. 191.
139. Слюнькова И.Н. Монастыри восточной и западной традиций... - С. 72, 73, 101, 133.
140. Слюнькова И.Н. Монастыри восточной и западной традиций... - С. 134, 165.
141. Памятник Введенської церкви... - С. 39.
142. ЦДАК. Ф. 132. Оп. 1. од.зб. 11; Попельницька О. Історична топографія київського Подолу XVII — початку XIX століття. Київ: Видавничий дім « Стилос », 2003. — С. 47. 264.
143. Сіткарєва О.В. До питання про надмогильні плити некрополя Успенського собору Києво-Печерської лаври // Мистецтвознавство України. Збірник наукових праць. Вип. 6-7. Київ. : Академія мистецтв України. 2006. 503-509.
144. Білоус Н. Київ наприкінці XV- у першій половині XVII століття. Міська влада і самоврядування. Київ: Видавничий дім « Києво-Могилянська академія ». 2008. - С. 104, 169. 206; РГАДА. ф. 389., оп. 1, д. 195, л. 280 об.-281 об., арк. 282-283.
145. Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 264, 313, 317.
146. Хижняк З.І., Маньківський В.К. Історія Києво-Могилянської академії. К.: Видавничий дім « КМ Академія » — С. 24.
147. Жуковський А. Петро Могила й питання єдності церков. Київ: Мистецтво. 1997. - С. 262.
148. Яковенко Н. Українська шляхта... — С. 312.